

SZAKMAI PROGRAM

(Bölcsődei tevékenység)

Készítették: Bertók Lászlóné intézményvezető
és a Vácrátóti Mókus Óvoda -Bölcsőde kisgyermeknevelői

I.	INTÉZMÉNYI ADATOK	3
II.	BEVEZETŐ	4
III.	TELEPÜLÉS	5
IV.	BÖLCSŐDE	5
1.	Bemutatása	5
2.	Ellátandó terület	6
3.	Személyi feltételek	6
4.	Ellátás igénybevételének módja, szabályai	7
5.	A bölcsődei ellátás célja, alapelvei, feladatai, főbb helyzetei	9
6.	A fejlődés jellemzői a bölcsődés kor végére	22
7.	A bölcsődei élet megszervezésének elvei	23
8.	Ünnepek, hagyományok	26
9.	A bölcsőde kapcsolatai	27
10.	Jogosultak érdekvédelme	28
11.	Szülők Szervezetének működése és kapcsolattartási rendje a bölcsődék és a szülők szervezete között	30
12.	Gyermekek jogok védelme	31
13.	A személyes gondoskodást végző személyek jogainak a védelme	32
14.	A bölcsődei dokumentumok	33
15.	A bölcsődei alapellátáson túli szolgáltatások jövőbeli tervei	34
V.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	36
VI.	ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	37

I.

INTÉZMÉNYI ADATOK

Az intézmény megnevezése: Vácrátóti Mókus Óvoda - Bölcsőde

Székhelye: 2163 Vácrátót, Petőfi tér 2.

Elérhetősége: 06/28 369-390

Alapítója, fenntartója és működtetője: Vácrátót Község Önkormányzata

Alapító okiratának kelte: 2017. augusztus 1.

Az intézmény óvoda-bölcsőde. Az intézmény élén az intézmény vezetője áll, a bölcsőde élén vezető áll, aki a szakmai vezetést látja el.

II.

BEVEZETŐ

A Vácrátóti Mókus Óvoda -Bölcsőde 20 hetestől - 3 éves gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását biztosító bölcsődei tevékenységet ellátó Önkormányzati fenntartású intézmény, mely a gyermekjóléti alapellátások körébe tartozik.

1. A bölcsődei ellátás törvényi háttere:

A bölcsődei nevelési-gondozási programunkat az alábbi törvények, rendeletek és jogszabályok alapján és figyelembevételével határoztuk meg.

- 1991. évi LXIV. törvény: a gyermekek jogairól.
- 1993. évi III. törvény: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról.
- 1997. évi XXXI törvény: A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről.
- 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet: a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról.
- NRSZH 2012. A bölcsődei gondozás-nevelés szakmai szabályai, módszertani levél
- 15/1998.(IV.30) NM rendelet 2. számú melléklet II. rész Alapellátások fejezet
- 328/2011(XII.29.) Korm. rend. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások térítési díjáról
- Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet
- 369/2013. Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről.

III.

TELEPÜLÉS

1. Település bemutatása

Vácrátót község Pest megye északi részén fekszik. A Pesti-síkság keleti oldalán, a Gödöllődombvidék észak-nyugati szélén. Határának természetes növénytakaróját kisebb akác- és tölgyerdők alkotják. A mezőgazdaságilag művelt területeket főként szántók és gyümölcsösök alkotják. Szomszédos településeink: Órbottyán, Sződ, Váchartyán, Vácduka.

2. Lakosságának bemutatása

A község lakóinak száma jelenleg meghaladja az 1600 főt és további emelkedő tendenciát mutat, köszönhetően a közelmúltban épült 3 lakóövezetnek és a főváros közelségének. Az itt élő emberek főként a főváros üzemeiben, intézményeiben és a környékbeli kisvárosok ipari, kereskedelmi létesítményeiben dolgoznak. Vácrátót lakosainak igyekezete és szorgalma által a környék talán egyik legdinamikusabban fejlődő települése. A településünkre sok fiatal költözött, ez ösztönözte az önkormányzatot a bölcsőde létrehozására.

IV.

A BÖLCSŐDE

1. Bemutatása

A bölcsőde, mint a gyermekjóléti alapellátás része a családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását végző intézmény. Ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, a bölcsődei nevelés-gondozási év végéig maradhat az intézményben. Amennyiben még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életvének betöltését követő augusztus 31-ig tovább gondozható a bölcsődében.

A Vácrátóti Mókus Óvoda –Bölcsőde az óvodával egy épületben, de külön bejáratall rendelkező intézmény egység. Részben új létesítmény. A bölcsőde külső és belső megjelenésében is modern, minden igényt kielégítő épület. Egy csoportszobából áll, melyhez 1 mosdó és 1 nagy átadó tartozik. A gyermekek udvara tágas, különböző mozgásfejlesztő eszközök és homokozó biztosítja a gyermekek kinti mozgás és játék tevékenységét.

Nyitvatartás rendje: Munkanapokon (hétfőtől – péntekig): **6:30 órától – 16.30 óráig.**

2. Ellátandó terület

Vácrátót Község közigazgatási területe, illetve ellátja azoknak a gyermekeknek a nevelését, gondozását, akiket a szülők a szabad intézményválasztás joga alapján a bölcsődébe beíratják, és felvételt nyertek.

3. Személyi feltételek

A Vácrátóti Mókus Óvoda - Bölcsőde a jogszabályban előírt, és az Önkormányzat által engedélyezett 4 fő munkavállaló alkalmazásával működik, melyből 2 fő kisgyermeknevelő, 2 fő dajka.

A bölcsőde orvos feladatait, a helyben rendelő és napközben elérhető orvos látja el. Munkáját a védőnői szolgálat munkatársa segíti, a törvényileg meghatározott óraszámban.

A kisgyermeknevelővel szembeni elvárások:

Képezze magát, őszintén szeresse a gyermekeket, legyen képes a gyermek megismerésére. Legyen türelmes, rendelkezzen fizikai adottságokkal, legyen igazságos, nyugodt, rendszerető, következetes, kiegyensúlyozott. Legyen nevelői önuralma, áttekintőképessége.

Szakképzett kisgyermeknevelők lássák el a gyermekek gondozását, nevelését.

Önképzés, továbbképzés

A munkájára igényes szakember a továbbképzéseken való részvételen felül is rendszeresen képezi magát.

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző szakemberek számára kötelező a szakmai továbbképzés, melyet az 1993. évi III. Törvény 132.§.(2). f pontja szabályozza, a részletes szabályokat a 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet tartalmazza.

Rendelet írja elő a személyes gondoskodást végzők továbbképzési kötelezettségét és a teljesítés lehetőségét. A továbbképzés továbbképzési időszakban történik.

A továbbképzési időszaktartama: 5 év. A továbbképzési időszak kezdete munkaviszonyt, közalkalmazotti jogviszonyt létesítők esetében a munkába állás a foglalkoztatás megkezdésének, illetőleg a szakképesítés megszerzésének napja.

4. Ellátás igénybe vételének módja, szabályai:

A bölcsődébe felvehető minden olyan kisgyermek, akinek a szülei valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni gondozását. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény kiemeli olyan kisgyermek – szociális vagy egyéb ok miatt – felvételi lehetőségét, akinek egészséges fejlődése érdekében szükséges a bölcsődei gondozás, nevelés.

A kisgyermek bölcsődei elhelyezését a szülő előzetes hozzájárulásával kezdeményezheti:

- védőnő
- házi orvos, házi gyermekorvos
- szociális, illetve családgondozó
- gyermekjóléti szolgálat
- gyámhatóság

A bölcsődei felvétel folyamatos, a befogadóképesség figyelembevételével.

Férőhelyek száma: 14 fő / 1 csoport

A felvételtől a község honlapján, hirdető tábláin, és a bölcsőde – óvoda faliújságján tájékozódhatnak az érdeklődők. A szakmai programunk minden olyan információt tartalmaz, amelynek alapján megismerhetik az intézménybe folyó munkát. A szakmai program a csoportban és a községi Önkormányzatnál is megtalálható.

Az intézménybe történő felvétel önkéntes, az ellátott szülőjének (gondozójának) kérelmére történik, melyet az intézmény vezetőjének kell benyújtani személyesen.

A kérelem benyújtása után a felvételtől az ellátott nyilvántartásba vétele után az intézmény vezetője dönt.

A felvételhez szükséges dokumentációk:

- a házi gyermekorvos igazolását arról, hogy a gyermek egészségi állapota alapján bölcsődében gondozható,
- munkáltatói igazolás a szülők munkaviszonyáról, vagy a Munkaügyi Hivatal igazolása a programban való részvételről
- gyermek lakcímkártyája, TAJ kártyája
- csatolni kell azokat az igazolásokat, mely a Gyvt. 150 §(5.) bekezdésében meghatározott kedvezmények igénybevételét és jogosultságát alátámasztja.

A felvételt családlátogatás előzi meg, melyet követően a szülővel történő, két hetes fokozatos beszoktatás követ.

A felvételnél az intézmény vezetője vagy a szakmai vezető tájékoztatást ad az intézményi ellátás tartalmáról, az intézmény házirendjéről, fizetendő térítési díjakról, az intézmény által vezetett reá vonatkozó nyilvántartásokról, szakmai programról.

A bölcsődei elhelyezés megszűnik:

- amikor a szülő jelzi a kisgyermeknevelőnél gyermeke bölcsődei elhelyezésének megszüntetési igényét,
- jogosultsági feltételek megszűnésével.
- a nevelési év végén, ha a gyermek 3. életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.
- ha a szülő a házirendet az intézményvezető írásbeli figyelmeztetésére sem tartja be.

5. A bölcsődei ellátás célja, alapelvei, feladatai, főbb helyzetei

A bölcsődei nevelés célja:

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermeknek elsajátítsák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő

prevenációs tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

5.1. A bölcsődei nevelés alapelvei

- **A család rendszerszemléletű megközelítése**

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

- **A koragyermekkori intervenció szemlélet befogadása**

A koragyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

- **A családi nevelés elsődleges tisztelete**

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

- **A kisgyermeki személyiség tisztelete**

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

- **A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe**

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

- **A biztonság és a stabilitás megteremtése**

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága (csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

- **Fokozatosság megvalósítása**

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

- **Egyéni bánásmód érvényesítése**

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán éréseinek, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

- **Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége**

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológias szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

- **A gyermeki kompetenciakészítés támogatása**

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás

örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

5.2. A bölcsődei nevelés feladatai:

- **A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése**

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkorai fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

- **Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása**

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítására.

A prevenciós feladatok megvalósításába szükség esetén speciális szakemberek is bevonhatók: gyermekorvos, dietetikus, gyógypedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember, gyermekfogszakorvos stb.

Elsősorban preventív szerepet tölthet be, de a sajátos nevelési igényű, a magatartás- vagy fejlődési problémákkal küszködő kisgyermekek esetében korrekatív lehetőségeket hordoz, az intézmény lehetőségeihez mérten kialakított, a nagymozgások gyakorlásához, különféle mozgásfejlesztéshez szükséges eszközökkel felszerelt szoba vagy erre a célra alkalmas helyiség, hidroterápiás medence vagy fejlesztő-, só-, fény-, hang-, zene-, mese- vagy alkotóterápiás szoba.

- **Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése**

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A

kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az énérvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszéd-készségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

- **A megismerési folyamatok fejlődésének segítése**

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismereteket nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

5.3. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei:

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

- **Tanulás**

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legegyszerűbben értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

- **Gondozás**

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás. Lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre, mivel az egyes mozzanatok megtanulása gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát.

- **Játék**

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

- **Mozgás**

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermeknek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarak.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

- **Mondóka, ének**

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömeleményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

- **Vers, mese**

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A versesítés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

- **Alkotó tevékenységek**

Az öröm forrása maga a tevékenység - az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye. A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését. A leggyakoribb alkotó

tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

- **Egyéb tevékenységek**

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermek bármikor bekapcsolódhatnak és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

5.4. A bölcsődei nevelés megvalósításának feltételei:

- **„Saját kisgyermeknevelő” -rendszer**

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” -rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő” -rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

- **Gyermeccsoportok szervezése**

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermeccsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermeccsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

- **Tárgyi feltételek**

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a

csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

- **Napirend**

A jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend a kisgyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelő”-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

5.5. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához. Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért célszerű párhuzamosan minél többet alkalmazni belőlük.

- **A családlátogatás**

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a kisgyermek és a szülők otthoni környezetben való megismerése. Lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt, a kisgyermek ébrenléti idejében kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízza. A családlátogatás fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának, ami feltétele a későbbi jó együttműködésnek.

- **Beszoktatás (adaptáció) - szülővel történő fokozatos beszoktatás**

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya, az apa vagy más családtag jelenléte biztonságot ad, segíti a kisgyermeknevelő és a gyermek között az érzelmi kötődés kialakulását, ezzel a gyengéd átmenetet, az új környezethez való alkalmazkodást. A szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamata során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, a szülő információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermekfejlődés sajátosságairól.

- **Napi kapcsolattartás**

A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések

megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

- **Egyéni beszélgetés**

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékozódást vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő, a bölcsődevezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

- **A szülőcsoportos beszélgetések**

A szülőcsoportos beszélgetések a bölcsődei nevelési évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermekek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszereplő bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

- **Szülői értekezlet**

Bölcsődén belül a szülői értekezlet a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Egy nevelési éven belül három alkalommal célszerű szülői értekezletet tartani (beszoktatások előtt, a beszoktatásokat követően és a nevelési év vége felé), de a bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

- **Indirekt kapcsolattartási formák**

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

6. A fejlődés jellemzői a bölcsődéskor végére

A gyermek **belső érése** a **családi nevelés** és a **bölcsődei nevelési – gondozási** folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége a bölcsődéskor végére eléri az óvodai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

- ruhadarabjaikat megnevezik, kis segítséggel le és felveszik
- segítséggel kezet mosnak, szobatiszták
- önállóan étkeznek
- ismerik testrészeiket, megnevezik azokat
- biztonsággal járnak, futnak, szívesen mozognak, guggolnak, ugrálnak, tornáznak
- finom mozgásaik folyamatosan fejlődnek, képesek apróbb játékokkal játszani
- próbálkoznak a ceruzafogással, rajzolással, festéssel, szívesen gyurmáznak

- beszédfejlődésük eltérő szinten van, de képesek kommunikálni a felnőttekkel és társaikkal
- ismerik a legfontosabb megszólítási szabályokat, köszönnek, helyesen alkalmazzák, a kérem – köszönöm kifejezéseket
- rövid verseket, mondókákat, dalokat felidéznek
- rövid mesét végig hallgatnak
- ismerik a nevüket
- könyvnezegetés közben felismerik a látottakat
- játéktevékenységekben képesek együttműködésre társaikkal és a felnőttekkel
- megjelenik az aktív társas viselkedés első formája az összedolgozás

Az összedolgozás során kialakulhat a munkamegosztás, így lehetőségük lesz kisebb szerepjátékok eljátszására. Ez jó alap az óvodai szerepjátékok kibontakozásához.

7. A bölcsődei élet megszervezésének elvei

Kapcsolattartás a szülőkkel

A gyermekek szüleivel a kisgyermeknevelő napi kapcsolattartásban van.

Fontos a szülők tájékoztatása gyermekük bölcsődei életével kapcsolatban. Ha a szülő igényli nevelési tanácsokat kaphat, kéréseit lehetőségeinktől függően teljesítjük.

Kapcsolattartás formái:

- szülő – csoportos beszélgetés
- szülői értekezlet
- üzenő füzet
- beszoktatás

A szülő igénye szerint megfigyelési lehetőséget biztosítunk a csoportszobában.

Családlátogatás

A családdal való kapcsolatfelvétel még a bölcsődébe kerülés előtt történik.

Cél: a családdal való kapcsolat felvétel, a gyermeknek otthoni környezetben való megismerése.

A kisgyermeknevelő:

- ismerje a családlátogatás jelentőségét,
- a családlátogatáson a hivatásának megfelelően viselkedjen,

Beszoktatás (adaptáció)

Bölcsődénkben a szülővel történő fokozatos beszoktatás módszerével szoktatjuk a gyermekeket a bölcsődei közösségbe.

A fokozatos beszoktatás módszere jelentősen megkönnyíti a kisgyermek beilleszkedését a bölcsődei közösségbe, és csökkenti az adaptáció során fellépő negatív jelenségeket.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás nemcsak a gyermekek számára jelent előnyt, hanem hatással van a család és a bölcsőde kapcsolatának alakulására is.

Megváltoztatja a formális együttműködést azáltal, hogy lehetőséget nyújt a család, és a bölcsőde, gondozási- nevelési módszereinek összehasonlítására, a közös célok együttes megvalósítására.

A beszoktatás menete:

A szülővel történő fokozatos anyás beszoktatás módszere, hogy a gyermek bölcsődei tartózkodásának idejét fokozatosan növeljük.

Célszerű, ha a beszoktatás 2 hétig tart, de esetenként ez a gyermek viselkedésétől függően növelhető, illetve csökkenthető.

A beszoktatás az első héten a szülővel, a második héten már a szülő állandó jelenléte nélkül, rövidebb és fokozatosan emelt idővel történik.

A kisgyermeknevelők a gyermekek együttműködésétől függően, már az első napokban próbálkoznak a kapcsolat kialakításával, kísérletet tesznek egy-egy gondozási részművelet elvégzésére is a szülő jelenlétében (pl. kínálás, cipő bekötése, orrtörölés, stb.)

A beszoktatás harmadik – negyedik napjától szükséges, hogy a kisgyermeknevelő a szülő jelenlétében fokozatosan átvegye a gyermek gondozását. A kapcsolatot úgy kell kialakítani, hogy a játékidőben az anya illetve a szülő rövidebb hosszabb ideig egyedül hagyja a gyermeket.

A gyermek iránti figyelem, szeretetteljes odafordulás, a szülőben megerősíti a kisgyermeknevelő iránti bizalmat.

A bölcsődében tapasztalt nevelői légkör, a kisgyermeknevelő szakmai tudása, a szülővel szemben tanúsított magatartása, tekintélyének elfogadását, a bölcsődei munka elismerését és értékelését eredményezi.

„Saját „kisgyermeknevelő” rendszer

Bölcsődénkben a kisgyermeknevelők mindig nagy figyelmet fordítanak személyüket érintő döntések meghozatalánál a gyermek-csoportjuk érdekeinek figyelembe tartására.

Tudják jól, hogy a gyermekek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („Saját” kisgyermeknevelő rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot.

Tapasztalatok szerint a személyi változás, a helyváltogatás hosszú időre elbizonytalanítja, kizökkenti egyensúlyukból a gyermekeket, ezért nyugodt fejlődésük érdekében fontos az **állandóság**.

A „saját” kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, ő vezeti a gyerek dokumentációját, elsősorban ő tartja a kapcsolatot a szülővel.

Egy csoportban 12 hasonló korú gyermek van együtt 2 kisgyermeknevelővel, ugyanabban a szobában. Ha néhány gyermek óvodába megy, az itt maradottakat továbbra is ugyanaz a kisgyermeknevelő látja el, s az újonnan érkező gyermekek hasonló korúak lesznek, mint a csoportban maradt társaik.

Minden gyermeknek van saját kisgyermeknevelője. „Saját kisgyermeknevelő”-nek nevezzük azt, aki fokozottan felelős a csoportjába járó 5-6 gyermekért, ő az a személy, aki az anyától megtanulja a gyermek, otthoni szokásait a vele kapcsolatos fontosabb teendőket. A nap nagy részében ő gondozza a gyermeket, eteti, öltözteti, lefekteti, ha igényli, szeretgeti, ölebe veszi, dúdolgat, mesél neki, megvigasztalja őt, ha bánatos.

Ez a szervezeti rendszer az, amely szerint a kisgyermeknevelő fokozottan felelős a csoport egy részéért. Több figyelem jut minden gyerekre, jobban számon tarthatók a gyermekek egyéni problémái, szokásai.

Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei gyermekcsoport **létszáma 12 fő lehet**, amennyiben 2 éves kor alatti gyermek is jár a csoportba. Ebben az esetben magasabb létszám szakmailag nem fogadható el. Nem csupán ellátási problémát jelent a kisgyermeknevelőnek, hanem nagyobb a zaj a csoportban, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

Napirend

A bölcsődei munka alapfeltétele a jól kialakított, folyamatos napirend, melynek állandósága a gyermek számára fontos.

A napirend megkönnyíti a gyermekek tájékozódását, lehetővé teszi számukra a gondozási műveletek „előrelátását”, ezáltal tehát elősegíti a gyermekek alkalmazkodását, fokozza biztonságérzetüket.

A folyamatos napirend kialakításának általános elvei:

- A gyermekközösség napirendjében úgy kell a közösség szükségleteit és igényeit kielégíteni, hogy közben az egyes gyermek szükségleteit és igényeit is figyelembe vesszük.
- A gyermekek bölcsődei napirendjének kialakításánál az otthoni körülményekkel, eseményekkel mindenkor számolnunk kell.
- A gyermekek szükségletei és igényeik együtt változnak életkorukkal, fejlődésükkel, így a kielégítési módjának is a életkoroknak megfelelően változnia kell
- A csoport napirendje az évszakok változásával is módosul (tavasztól folyamatosan nő a levegőn való tartózkodás ideje, télen a levegőztetést hosszabb előkészítés előzi meg). Ezért szükséges a napirend állandó, folyamatos rugalmas változtatása.

8. Ünnepek, hagyományok

Ünnepeink:

- Születésnap, névnap
- Farsang
- Húsvét
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Mikulás
- Karácsony
- Mókus családi nap

Az ünnepek alkalmával ajándékokat készítünk a kicsiknek, kidíszítjük a csoportszobákat, és családi hangulatban a nyílt ünnepeket az érdeklődő szülőkkel együtt ünnepeljük. Születésnap, alkalmából felkészítjük a gyermekeket.

9. A bölcsőde kapcsolatai

Óvoda – bölcsőde kapcsolata:

Tartalmas óvoda-bölcsőde kapcsolat kialakítását tervezzük. Részt veszünk egymás szakmai programjain, megismerjük egymás munkáját, összehangoljuk nevelési programunkat. Sokat tanulunk egymástól. A nagyobb bölcsődéseink látogatást tesznek az óvodai csoportban.

A bölcsőde és az óvoda szoros kapcsolata megkönnyíti a bölcsőde - óvoda átmenet nehézségeit.

Gyermekjóléti Szolgálat– Bölcsőde kapcsolata:

Rendszeres és folyamatos kapcsolatot tartunk fenn.

Ha a bölcsődében valamilyen problémát észlelünk a gyermekekkel kapcsolatban (elhanyagolás, bántalmazás, stb.) jelezzük a Gyermekjóléti Szolgálat felé. Részt veszünk a Gyermekjóléti Szolgálat szervező és koordináló tevékenységében a napközbeni alapellátás jelzőrendszereként.

Szükség esetén a gyermekek védelme érdekében jelzést küldünk a hivatal jegyzőjének (gyermekbántalmazás), Családsegítő szolgálatnak.

Gyermekorvos, védőnő – bölcsőde kapcsolata:

Tartalmas kapcsolatot alakítunk ki továbbra is háziorvossal, védőnővel.

A gyermekorvos heti 1 alkalommal meglátogatja bölcsődénket (vizsgálat, gyógyszer receptre való kiírása, tanácsadás, tapasztalatcsere), feladatait havi 4 órában végzi.

További kapcsolataink:

Nevelési tanácsadó

Gyámhatóság szakemberei

Szakmai kapcsolati rendszer:

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal

Pest Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala,

10. Jogosultak érdekvédelme

Az 1997. évi. XXXI. törvény 35 - 37.§-a értelmében :

A bölcsődei ellátásban részesülők érdekeinek védelmére Érdekképviselői Fórumot (a továbbiakban: fórum) kell létrehozni.

A szülő vagy törvényes képviselő a gyermek érdekeinek védelme, a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén panaszjoggal élhet a bölcsőde vezetőjénél, vagy az érdekképviselői fórumnál. Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának módjáról, intézkedésről írásban 15 napon belül.

Ha a szülő, törvényes képviselő nem ért egyet a vizsgálat eredményével, vagy a megtett intézkedéssel az intézmény fenntartójához fordulhat.

Az érdekképviselői fórum megvizsgálja a hatáskörébe tartozó panaszokat, intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál.

Az érdekképviselői fórum véleményt nyilváníthat a gyermekeket érintő ügyekben, javaslatot tehet az intézmény működésével kapcsolatban.

A házirend elfogadásánál egyetértési jogot gyakorol.

A fórum tagjai:

- a.) az ellátásban részesülő gyermekek szülei vagy más törvényes képviselői közül: 1 fő
- b.) az intézmény dolgozói közül: 1 fő
- c.) fenntartó képviselőjében a szociális bizottság elnöke: 1 fő

A fórum testületként működik. A megválasztott, illetve megbízott tagok maguk közül választják meg a vezetőt.

A fórum alkalmasszerűen működik, összehívásáról a vezető gondoskodik.

A fórum döntéseit a tagok többségének egyetértésével hozza meg, melyhez a tagok többségének jelenléte szükséges.

A fórum feladatai:

- megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat,
- dönt a hatáskörébe tartozó ügyekben,
- intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, az intézmény szakmai ellenőrzését ellátó megyei gyámhivatalnál, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél,
- véleményt nyilváníthat az intézmény vezetőjénél a gyermekeket érintő ügyekben,
- javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról,
- egyetértési jogot gyakorol az intézmény házirendjének jóváhagyása tekintetében.

Gyvt. 36. § (1) A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermek önkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdek-képviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdek-képviselői fórumánál

a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,

b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettség megszegése esetén,

c) a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

(2) Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a gyermek, illetve fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A gyermek szülője, vagy más törvényes képviselője, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek panasszal élhetnek a fórumnál:

Ha a panaszt tevő a vizsgálat eredményével, illetve a megtett intézkedéssel nem ért egyet, vagy a vizsgálat eredményéről 15 napon belül nem kap értesítést, a panasz orvoslása érdekében Vácrátót Község Önkormányzatához fordulhat.

11. Szülők Szervezetének működése és a kapcsolattartás rendje a bölcsődék és a szülők szervezete között.

A 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 12. §. (1/e.) kimondja, hogy „a szülő köteles gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervezetekkel, továbbá hatóságokkal együttműködni”.

A bölcsőde Szülői Szervezetét a csoport szülői közössége alkotja.

A bölcsőde érdekképviselői fórumába a csoport 1 szülőt delegál.

A delegált szülőt a csoportba tartozó szülők nyílt szavazással választják meg. A választásról jegyzőkönyv készül, amelyben a megválasztott szülők nyilatkoznak arról, hogy a Érdekképviselői Fórumba történt delegálást elfogadja.

A Érdekképviselői Fórumba delegált tagok megbízása visszavonásig, illetve az új gondozási év kezdetéig érvényes.

A Szülők Szervezete dönt működési rendjéről, munkaprogramjáról.

Az SZMSZ elfogadásakor és módosításakor a bölcsődék, és a szülői szervezetek közötti kapcsolat kérdésében a szülői szervezeteket egyetértési jog illeti meg.

A Szülők Szervezetének véleményét ki kell kérni:

- A bölcsőde Szakmai Programjáról

- A bölcsődében nevelt-gondozott gyermekek nagyobb csoportját érintő kérdésekben.

Szülők Szervezete figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a bölcsődei nevelési-gondozási munka eredményességét.

A fenti kérdések tárgyalásánál a Szülői Szervezet képviselője részt vehet a kisgyermeknevelői értekezleten.

A bölcsődevezetők rendszeresen tájékoztatják a Szülők Szervezetét a nevelési-gondozási munka aktuális kérdéseiről a szülői értekezletek közötti időszakokban.

12. Gyermeki jogok védelme

A **gyermeki jogok** minél szélesebb körű érvényesülése érdekében a gyermekjóléti szolgáltató tevékenységet végzők kötelesek gondoskodni arról, hogy a gyermek szülője, gondozója megismerje a gyermekjogi képviselő nevét, telefonszámát, fogadóóráinak helyét és időpontját.

A szolgáltatók a gyermekjogi képviselő számára biztosítják:

- Annak odalátogatása során az intézmény területén belül a szülők (gondozók) számára a négy szemközti beszélgetés lefolytatására alkalmas helyiséget
- A helyszínen való tájékozódás és az iratokba való betekintés lehetőségét
- Az érdekképviselői fórum ülésének időpontjáról való tudomásszerzést

A gyermekjogi képviselő által írásban tett észrevételekre, megkeresésekre a szolgáltatók 15 napon belül kötelesek válaszolni, illetőleg megtett intézkedésekről a gyermekjogi képviselőt értesíteni.

A gyermekjogi képviselő, működése során tekintettel van a személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény rendelkezéseire.

Az intézményvezető az ellátás igénybevételekor a fenntartó által jóváhagyott intézményi házirendet a kérelmezővel megismerteti. A házirendet az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, gondoskodni kell arról, hogy az ellátottak hozzátartozói és az intézményben dolgozók számára folyamatosan hozzáférhető legyen.

Gyermekevédelemmel kapcsolatos feladatok a bölcsődében

A bölcsőde a gyermekevédelem rendszerében személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások közé tartozik, azon belül is a gyermekek napközbeni ellátásának egyik formájaként.

Napjainkban egyre több halmozottan hátrányos helyzetű és / vagy veszélyeztetett kisgyermek kerül bölcsődébe, akiknek megfelelő ellátása megkülönböztetett figyelmet és nagyobb szakértelmet igényel a kisgyermeknevelő részéről.

A szülőkkel való bánásmód, kommunikáció is nehezebb, mivel ezek a családok sokkal érzékenyebbek.

Feladataink:

- prevenció és a lehetséges korrekció, elsődleges észlelő- és jelzőrendszer.
- a kisgyermek jölétének biztosítása
- a gyermekevédelmi problémák megelőzése

Ezeket a feladatokat egyrészt saját kompetencia határainkon belül, másrészt – mint elsődleges észlelő – és jelzőrendszer – más külső intézmények bevonásával, a velük való együttműködés biztosításával valósítjuk meg.

13. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

Az intézmény közalkalmazottai körében csak olyan személy állhat alkalmazásban, akivel szemben nem áll fenn „A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény” kizáró tényezője.

Az intézmény dolgozóit és vezetőjét panasztétel esetén munkáltatójuk és fenntartójuk védelme illeti meg a kivizsgálási időszak végéig.

A dolgozók személyes adatai a személyes adatok kezelésére vonatkozó és titoktartási szabályok szerint kezeltek.

Az alkalmazotti közösség munkaszervezése során különös figyelmet kap a család és házasság intézményének védelme. Különös védelem illeti továbbá a várandós anyát és a kisgyermeket, nevelőanyát.

A dolgozók érdekeinek figyelembe vétele nem befolyásolja hátrányosan a bölcsődei ellátásban résztvevő kisgyermekek érdekeit.

14. A bölcsődei dokumentumok

A bölcsődei csoportok ellenőrzési és értékelési rendszere:

- Gyermek egészségügyi törzslap
- Fejlődési napló
- Fejlődési lap
- Eseménynapló
- Üzenő füzet

Fejlődési napló:

A gyermek egyéni fejlődésének követését rögzítik a kisgyermeknevelők a bölcsődébe kerüléstől az óvodába menésig. A naplót a gyermek „Saját kisgyermeknevelője” vezeti. A kisgyermeknevelő a naplóban napról –napra szerzett tapasztalatait rögzíti.

A napló minden egyes gyermekről olyan képet ad, ami csak rá jellemző, ami megkülönbözteti őt a csoport többi gyermekétől.

Fejlődési lap vezetésének célja:

A kisgyermeknevelő nyomon követi, hogy a gyermek a különböző életkorban milyen fejlődési szinten áll, fejlődésében előrelépés vagy lemaradás tapasztalható.

A fejlődési lap felhívja a kisgyermeknevelő figyelmét arra, hogy mi az, amire fokozottabban kell ügyelnie a gyermek gondozása- nevelése közben.

A bölcsőde-óvoda átmenetet, a nevelés folyamatosságát segíti az azonos szempontok szerint készült bölcsődei és óvodai gyermekfejlődés követő rendszer. Óvodakezdés előtt a kisgyermeknevelő és az óvónő eset megbeszélésen vesz részt, ahol a gyerek fejlődésével kapcsolatos információk átadása történik.

Eseménynapló:

Az eseménynaplóban pontos dátumokkal, részbejegyzések formájában, illetve konkrétan érzékeltetheti a kisgyermeknevelő az újabb teljesítményeket az előző hónapokhoz viszonyítva.

Üzenő füzet:

A kisgyermeknevelők a „saját” gyermekről 3 havonta beszámolót, jellemzést írnak a szülőknek.

Az üzenő füzet tartalmazza a gyermek hossz - illetve súlynövekedését mutató táblázatot.

Fogadóórák

Ezt a kisgyermeknevelők, a szülők igénye alapján szervezik. A szülőkkel megbeszéljük a csoport életét a gyermek fejlődése érdekében tett próbálkozásról. Itt csupán az a 8-10 szülő

van jelen, akiknek gyermekei egy csoportba járnak és a kisgyermeknevelő tájékoztatást ad a nevelési módszerekről, játéktevékenységről. Itt van lehetőség megbeszélni az együttnevelés módszereit, közösen elkezdni egy-egy önállósodási lépést.

Nyílt napok

Évente egyszer, júniusban nyílt napot tartunk. Ilyenkor az érdeklődő családok jöhetnek el gyermekükkel, hogy megnézzék, megismerhessék a bölcsődei életet, nevelési-gondozási munkánkat, ha a későbbiekben szeretnék gyermeküket bölcsődébe íratni. Rövid írásos ismertetőt adunk a szülőknek a bölcsődei felvétellel és a szolgáltatások ismertetésével, amit otthon elolvashatnak.

15. A bölcsődei alapellátáson túli szolgáltatások jövőbeni tervei

A bölcsőde tervezi:

- hogy lehetőséget biztosít arra, hogy az alapellátáson túl a családi nevelést támogató szolgáltatásokkal segítse a családokat. A szolgáltatásokat a gyermek orvosi igazolás nélkül vehetik igénybe. A szülő nyilatkozatot ír alá, hogy gyermeke egészséges és bemutatja a kötelező védőoltásokról szóló igazolást.
- hogy lehetőséget biztosít az időszakos gyermekfelügyeletre. Alkalmoszerűen vagy bizonyos rendszerességgel azoknak az anyáknak is szükségük lehet bölcsődei ellátásra, akik egyébként nem jogosultak erre / továbbképzés, szakképzés, álláskeresés, stb./ A szülő – elfoglaltságától függően – néhány órától akár több napra is kérheti gyermeke elhelyezését.

V.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Vácrátóti Mókus Óvoda -Bölcsőde Nevelőtestülete:

Kidolgozta és elfogadta: .....

.....

.....

.....

Az Óvoda és a Bölcsőde igazgatója: .....

Vácrátót Község Önkormányzatának Képviselő Testületének tagja

Jóváhagyta: .....

Szülői Érdekképviselői Fórum vezetője

Egyetértését adja: .....

.....
Fenntartó

VI.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A bölcsőde szakmai program érvényességi ideje: visszavonásig, módosításig.

A program módosításának indítékai:

Törvényi vonatkozások

Szervezeti átalakítás

Egyéb módosítási javaslat

Érvényesség időpontja: 2024. június 1.